

ΕΚΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ: ΧΡΟΝΙΚΟ (1963-1995)

Κουσίδου Τασούλα ¹

Στις αρχές του 1996 κυκλοφόρησε το τελευταίο τεύχος (υπ' αριθ. 107/ Οκτ.-Νοέμ.-Δεκέμ. 1995) του περιοδικού *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*. Αν και η αρχική απόφαση του Εκδότη και της Συντακτικής Επιτροπής αναφερόταν σε προσωρινή αναστολή της έκδοσης του περιοδικού για οικονομικούς λόγους, τελικώς η έκδοση διεκόπη οριστικά. Σημειώνεται ότι ήδη από το 1986 είχε αρχίσει να εκδίδεται με τους ίδιους στόχους το περιοδικό του ΣΚΛΕ *Κοινωνική Εργασία*, καλύπτοντας το ενδεχόμενο κενό στον τομέα αυτόν.

Η *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας* (1963-1995) υπήρξε το πρώτο ελληνόφωνο περιοδικό για την Κοινωνική Εργασία και ένα από τα πρώτα στους τομείς της Κοινωνικής Πρόνοιας, της Κοινωνικής Πολιτικής και εν γένει των κοινωνικών επιστημών, στην Ελλάδα. Η ανάγκη για εμπλουτισμό της περιορισμένης ελληνικής βιβλιογραφίας σε θέματα Κοινωνικής Εργασίας και Πρόνοιας και η παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων -θεωρητικών και πρακτικών- στο επάγγελμα, σε μια εποχή μάλιστα που η δυνατότητα χρήσης ξενόγλωσσας βιβλιογραφίας ήταν περιορισμένη, οδήγησαν στην απόφαση για την έκδοση της *Εκλογής*.

Την πρωτοβουλία είχε η Περιφέρεια Ανατολικής Μεσογείου - με έδρα την Αθήνα - του Τμήματος Ευρώπης του Εθνικού Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών των Η.Π.Α. (National Association of Social Workers - N.A.S.W.),² μαζί με ομάδα κοινωνικών λειτουργών, που οι περισσότεροι ήταν πτυχιούχοι πανεπιστημιακών σχολών Κοινωνικής Εργασίας των Η.Π.Α. και είχαν ενεργό ρόλο στην εκπαίδευση. Η ομάδα αυτή των συναδέλφων αγκάλιασε με ενθουσιασμό τους στόχους του περιοδικού και εργάστηκε με πολλές δυσκολίες, αλλά με επιμονή και αφοσίωση για την ετοιμασία και κυκλοφορία του πρώτου τεύχους της *Εκλογής*.

1. Κοινωνική λειτουργός, Μ.Σ.Υ., μέλος της Συντακτικής Επιτροπής της *Κοινωνικής Εργασίας*.

2. Το Τμήμα Ευρώπης του Ν.Α.Σ.Υ. ιδρύθηκε το 1961, είχε έδρα τη Γενεύη και είχε οργανώσει πέντε (5) περιφέρειες. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μεσογείου είχε παραρτήματα στη Ρώμη, στο Τελ-Αβίβ και στη Βυρρητό.

Θεμάτων Κοινωνικής Εργασίας - όπως ήταν ο γενέθλιος τίτλος - τον Μάιο του 1963. Έως το 1971, είχαν κυκλοφορήσει 26 τεύχη, με τη μορφή πολυγραφημένων φυλλαδίων, αξίας 5 δραχμών έκαστο. Στην πρώτη αυτή περίοδο, η πολυγραφημένη έκδοση του περιοδικού περιείχε κυρίως μεταφράσεις και διασκευές άρθρων από ξένα περιοδικά και αραιά κάποιο ελληνικό πρωτότυπο κείμενο. Πρώτη πρόεδρος της Επιτροπής Σύνταξης του περιοδικού διετέλεσε η καθηγήτρια Κοινωνικής Εργασίας, Ασπασία Ταυλαρίδου-Καλούτση.³

Το Τμήμα Ευρώπης του N.A.S.W. συνεργαζόταν στενά με τους εθνικούς συλλόγους κοινωνικών λειτουργών των χωρών όπου είχε παραρτήματα. Έτσι και στην Ελλάδα συνεργάστηκε στενά με τον Σ.Κ.Λ.Ε., τόσο για την κυκλοφορία της *Εκλογής* στα μέλη του, όσο και για τη συλλογή των συνδρομών. Ο καθηγητής Κοινωνικής Εργασίας Δημήτρης Ιατρίδης, που ήταν τότε 1ος αντιπρόεδρος του Τμήματος Ευρώπης και πρόεδρος της Περιφέρειας Ανατολικής Μεσογείου του N.A.S.W., αναφέρει στο χαιρετιστήριο μήνυμά του, με την ευκαιρία της κυκλοφορίας του περιοδικού: "*Ευχαριστούμε θερμά τον Σύλλογο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος για τη συμπαράστασή του και συνεργασία του. Χωρίς αυτές η 'Εκλογή' δεν θα μπορούσε να κυκλοφορήσει, και μάλιστα σε τόσο ευρύ κύκλο ειδικών. Άλλωστε, πολλοί από τους κοινωνικούς λειτουργούς που εργάστηκαν για την έκδοση της 'Εκλογής' είναι μέλη του Συλλόγου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, στα πλαίσια του οποίου εργάζονται με τον ίδιο ενθουσιασμό*" (Ιατρίδης, Δ., 1963).

Μετά από μία προσωρινή διακοπή, η *Εκλογή* επανακυκλοφόρησε τον Μάρτιο του 1973 (αρ. τεύχους 27), υπό μορφή πλέον εντύπου τριμηνιαίας έκδοσης, και με εκδότη τη συσταθείσα το 1970 Εταιρεία Πτυχιούχων Πανεπιστημιακών Σχολών Κοινωνικής Εργασίας (Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε.). Άλλαξε και την επωνυμία της σε *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*, προκειμένου να διευρύνει τη θεματολογία της.

Στην επανέκδοση και αναβάθμιση της *Εκλογής*, αποφασιστικό ρόλο έπαιξε η Χριστίνα Βάγια, η οποία διετέλεσε επί μακρόν (1975-1996) υπεύθυνη σύνταξης του περιοδικού, μαζί με την Οριέττα Εξάρχου (1973-1990). Για μικρό διάστημα συνυπεύθυνη σύνταξης ήταν και η Ελένη Περρωτή (1973-1975). Και οι τρεις συνάδελφοι, καθηγήτριες Κοινωνικής Εργασίας,

3. Αρχικά, για το περιοδικό εργάστηκαν δύο επιτροπές, η Επιτροπή Περιοδικού και η Επιτροπή Σύνταξης που σύντομα ενοποιήθηκαν σε μία. Μέλη των/της Επιτροπών/ής την πρώτη περίοδο ήσαν, με αλφαβητική σειρά, οι: Ίρις Αποστολίδου, Olga Boondas, Οριέττα Εξάρχου, Όλγα Ζάρναρη, Δημήτρης Ιατρίδης, Ρίτα Καλοδήμου - Ιωαννίδου, Ασπασία Ταυλαρίδου - Καλούτση, Gladys Keller, Μάτα Τριανταφύλλου - Κοκκινάκη, Σοφία Λαμπροπούλου, Παυλίνα Κοέν - Ματαθία, Έλλη Παπαθεοφίλου, Ντόρα Παπαφλέσσα, Ελένη Περρωτή, Ντόρα Γεωργαντά - Πετρίτση, Λέλα Μορφίνη - Σβώλου, Τούλα Χριστάκη - Τομέσκου και Jack Herring.

δυστυχώς δεν ευρίσκονται πλέον στη ζωή.⁴

Σύμφωνα με τους ευρείς στόχους της επανέκδοσης του περιοδικού, όπως αυτοί καταγράφονται στα στοιχεία ταυτότητάς του: *"Η 'Εκλογή' αναφέρεται κυρίως στα ενδιαφέροντα των κοινωνικών λειτουργών, επαγγελματιών και εκπαιδευτικών. Περιέχει άρθρα και μελέτες που αναφέρονται στη θεωρία και άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας, σε θέματα κοινωνικής πολιτικής, στην επιστημονική κοινωνική έρευνα, ή έχουν σχέση με σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα και με τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα των κοινωνικών λειτουργών και άλλων επαγγελματιών συναφών επιστημών".*

Στα 30 και πλέον χρόνια της κυκλοφορίας της, η *Εκλογή* συνέβαλλε ουσιαστικά στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των κοινωνικών λειτουργών, και στην ενημέρωση των επαγγελματιών για τις εξελίξεις στην επιστήμη τους. Ενθάρρυνε και πρόσφερε βήμα στους συναδέλφους για να παρουσιάσουν από τις σελίδες της θεωρητικές απόψεις, επαγγελματικές εμπειρίες, ερευνητικό έργο και άλλες επιστημονικές δραστηριότητες. Αποτέλεσε αξιόπιστη βιβλιογραφική πηγή και αναφορά για πλήθος ερευνητικών εργασιών και άλλων κειμένων. Κατά καιρούς κυκλοφορούσαν μονοθεματικά τεύχη-αφιέρωματα, καθώς και τεύχη με τις κύριες ομιλίες και τα πορίσματα συνεδρίων και σεμιναρίων. Βαθμιαία, οι μεταφράσεις ξένων άρθρων περιορίστηκαν και αυξήθηκαν τα κείμενα ελλήνων συγγραφέων. Από το 1987 η *Εκλογή* άρχισε να περιλαμβάνει και αγγλικές περιλήψεις των άρθρων που δημοσίευε. Το περιοδικό είχε επίσης καθιερώσει στήλες βιβλιοπαρουσίασης, παρουσίασης προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας και πολιτικής, ενημερωτική στήλη για συνέδρια, σεμινάρια και άλλες επιστημονικές δράσεις, και τελευταία, στήλη Πληροφορικής στην Κοινωνική Εργασία και τις κοινωνικές υπηρεσίες, με αφορμή την οποία ορίστηκαν το 1988 ανταποκριτές-συνεργάτες του περιοδικού σε άλλες χώρες (Κύπρος, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Η.Π.Α.). Για την Κύπρο, ανταποκριτές ήταν αρχικά η Μαλάμω Λύρα-Νεοφύτου, πρώτη Λειτουργός Ενημέρισης και στη συνέχεια ο Χρήστος Παπαδόπουλος, πρόεδρος Κοινωνικών Λειτουργών Ενημέρισης.

Στις 21-6-1988, με συγχαρητήρια επιστολή του, το Συμβούλιο της Ευρώπης ευχαριστεί την *Εκλογή* για την προβολή του έργου του στην Ελλάδα, όσον αφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα (*Εκλογή*, τεύχος 77/1988, σελ. 97).

4. Μέλη της Συντακτικής Επιτροπής τη δεύτερη περίοδο της *Εκλογής*, με αλφαβητική σειρά, ήσαν οι: Όλγα Ζάρναρη, Αλέξανδρος Ζαφείρης, Δημήτρης Ιατρίδης, Τασούλα Κουσίδου, Μαρία Δημοπούλου-Λαγωνίκα, Χριστίνα Μαρκοπούλου, Ελένη Περρωτή, Μαρία Ασημακοπούλου-Σουρραπά, Τούλα Χρηστάκη-Τομέσκου, John Triseliotis.

Τον Φεβρουάριο του 1989, η Ασπασία Ταυλαρίδου-Καλούτση, σε απολογισμό επ' ευκαιρία της συμπλήρωσης 25 χρόνων κυκλοφορίας του περιοδικού, αναφέρει: { Η *Εκλογή* } “*τυπώνει 3000 αντίτυπα. Έχει 2200 συνδρομητές, από τους οποίους το ένα τρίτο περίπου είναι σπουδαστές των Τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας. Οι συνδρομητές της ζουν στην Ελλάδα, στην Κύπρο και σε επτά άλλες χώρες. Εκτός από άτομα, συνδρομητές είναι και κοινωνικές υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, υπουργεία, εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιστημονικά σωματεία.... Από το 1973, και κάθε δύο χρόνια, τα τεύχη δένονται σε τόμο... Τεκμηριώνεται από ελληνικές και ξένες εταιρείες βιβλιογραφικής τεκμηρίωσης (π.χ. Διεθνής Γεροντολογική Εταιρεία). Συνεργάζεται με το αμερικανικό δίκτυο Χρήση των Υπολογιστών στις Κοινωνικές Υπηρεσίες, το οποίο εκπροσωπεί στην Ελλάδα*” (Καλούτση, Α., 1989, σελ. 3-4).

Το 1990, η Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε. εξέδωσε Θεματικό Ευρετήριο με όλα τα άρθρα και τις μελέτες της *Εκλογής*, για το χρονικό διάστημα 1963-1989, σε επιμέλεια Χριστίνας Βάγια και των κοινωνικών λειτουργών Αλεξάνδρας Μαραγκοπούλου και Τέσσης Γιαννακού.

Η *Εκλογή* είχε πολλούς συνεργάτες και φίλους που στήριξαν αφιλοκεδώς το έργο της. Επί πλέον της σημαντικής βοήθειας του Σ.Κ.Λ.Ε., στην οποία ήδη αναφερθήκαμε, ενδεικτικά αναφέρουμε το Συμβούλιο Επιμορφώσεως στην Κοινωνική Εργασία (Σ.Ε.Κ.Ε.) που στήριξε οικονομικά το περιοδικό έως το 1980, την Ανωτέρα Σχολή Κοινωνικής Εργασίας της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών και το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Αθήνας, που πρόσφεραν αποθηκευτικό χώρο για το υλικό της *Εκλογής*, τη γενναιόδωρη εθελοντική προσφορά των σπουδαστών του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Τ.Ε.Ι. Αθήνας κυρίως σε εργασία γραμματειακή-υποστήριξης, τον Αντώνη Βάγια, ο οποίος πρόσφερε το γραφείο του για τις συναντήσεις της Συντακτικής Επιτροπής, μαζί με γραμματειακή υποστήριξη και νομική βοήθεια, δημοσιογράφους, όπως η Μαίρη Γαλάνη-Κρητικού και η Πέλλη Κεφαλά-Καρακατσάνη που βοήθησαν στις δημόσιες σχέσεις της *Εκλογής*, τον αρχιτέκτονα Ηλία Μπίρη για τη μακέτα του εξωφύλλου του περιοδικού, το Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών ΟΜΗΡΟΣ για τη δωρεάν προσφορά του συστήματος Η/Υ για το Θεματικό Ευρετήριο.

Τεύχη του ιστορικού πλέον αυτού περιοδικού και σημαντικού, εν πολλοίς, στις εξελίξεις στην Κοινωνική Εργασία και στο επάγγελμα του κοινωνικού λειτουργού στην Ελλάδα, φιλοξενούνται στη βιβλιοθήκη του Σ.Κ.Λ.Ε. και σε πολλές βιβλιοθήκες της χώρας.

Βιβλιογραφία

- Ιατρίδης Δημήτριος, (1963). *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Εργασίας*, Ν.Α.Σ.Ω., τ. 1/1963, σελ. 1-2.
- Καλούτση - Ταυλαρίδου Ασπασία, (1989). Η Εκλογή συμπλήρωσε 25 χρόνια: Ένας σύντομος απολογισμός, *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*, Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., τ.80/1989, σελ.3-6.
- Ματαθία Παυλίνα, (1973). Η νέα προσπάθεια, *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*, Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., τ. 27/1973, σελ. 2.
- Συντακτική Επιτροπή, (1977). Η πορεία ενός περιοδικού, *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*, Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., τ. 42/1977, σελ. 3.
- Συντακτική Επιτροπή, (1987). Εκλογή και Πληροφορική, *Εκλογή Θεμάτων Κοινωνικής Πρόνοιας*, Ε.Π.Π.Σ.Κ.Ε., τ. 74/1987, σελ 111.